

FASTIGHETS- OCH GATUKONTORET

Sommartorg i Malmö

- konceptbeskrivning



FOTO

Sid 4 och 6: Stena Fastigheter

Sid 6: Apelöga

Sid 10: Anna Seling

ILLUSTRATION

Sid 1: Helga Eknor

Sid 7: Elin Karlsson

Inledning

Utifrån de positiva erfarenheterna av de senaste årens sommargator är det nu dags att undersöka hur man i Malmö skulle kunna komplettera med sommartorg. Som ett led i detta arbete presenteras här ett koncept för sommartorg. Konceptet samlar svaren på tre viktiga frågor:

1. Varför sommartorg?
2. Vad är sommartorg?
3. Hur sommartorg?

Varför sommartorg?

Bakgrund och syfte

Sommargator har genomförts sedan 2017. Det startade med Friisgatan, men antalet gator har sedan dess utökats och sommaren 2021 genomförs sommargator på fyra olika platser i centrala Malmö. Sommargatorna har överlag tagits emot mycket positivt, av såväl besökare som verksamheter och boende.

Tekniska nämnden har i budgetskrivelsen från februari 2021 gett Fastighets- och gatukontoret i uppgift att under 2021 undersöka ifall platser i staden tillfälligt kan omvandlas till sommartorg. För att landa i konkreta exempel på platser som skulle kunna fungera som sommartorg vill förvaltningen först undersöka och beskriva ett koncept för hur man kan jobba med sommartorg i Malmö.

Syftet med detta dokument är att ligga till grund för hur projekt med sommartorg utformas och genomförs. Efterhand som sommartorg genomförs och utvärderas kan konceptet behöva revideras så att det på bästa sätt anpassas till de förutsättningar som gäller i Malmö.

Mål

Målet är att under sommarhalvåret utveckla och förhöja de stadsmässiga kvaliteterna på en plats i staden så att denna blir mer attraktiv för dem som vistas här.

Sommartorg utgör en möjlighet att applicera det redan etablerade konceptet för sommargator på fler platser i staden. Sommartorg innebär samtidigt en möjlighet att komplettera sommargatornas innehåll med andra typer av aktiviteter och utformningar.

Sommartorg svarar mot stadens uppsatta mål genom att uppfylla tekniska nämndens grunduppdrag för förvaltning, utveckling och upplåtelse av kommunens mark, byggnader, anläggningar och vattenområden (jfr med reglementet § 7.):

”Nämndens ansvar för utveckling av mark, utöver vad i övrigt anges i detta reglemente, omfattar utformning av det offentliga rummet för att skapa förutsättningar för stadens sociala hållbarhet, så att det offentliga rummet är tillgängligt för alla genom att det offentliga rummet fylls med mötesplatser, stadsliv och aktiviteter. Nämnden ska tillgodose en god stadsmiljö och en förstärkt Malmöidentitet.”



Var sommartorg?

Sommartorg kan anordnas på befintliga torg, eller på platser som genom en tillfällig gestaltning har potential att upplevas som torg. Torgens eller platsernas storlek är inte direkt avgörande, men de ska i förhållande till befintlig utformning och pågående samt potentiella verksamheter rymma en tillfällig omgestaltning.

Sommartorg kan genomföras var som helst i staden, men sådana platser bör prioriteras där utvecklingspotentialen för trivselfrämjande åtgärder är tydlig. Detta kan till exempel vara platser som upplevs vara felutnyttjade eller underutnyttjade. En omgestaltning till ett sommartorg signalerar att torget eller platsen är omhändertagen och prioriterad, vilket kan bidra till upplevelsen av ökad trygghet.

Initiativet till ett sommartorg bör komma från verksamheter, fastighetsägare eller boende vid det aktuella torget/platsen. När förslag inkommit utvärderar fastighets- och gatukontoret om platsen är lämplig som ett sommartorg utifrån de mervärden en omgestaltning kan tänkas ge, samt utifrån övriga kriterier nedan.

Trafik och flöden

För att skapa folkliv på ett sommartorg behöver det finnas underlag för tillräckligt många gående på platsen. Man behöver ta med i beräkningen att det kan krävas stora insatser för att befolka en ursprungligen folktom plats.

Torget eller platsen bör vara fredad från korsande cykel- eller fordonstrafik som inte enkelt kan omledas tillfälligt. Det är dock positivt om cykel- och gångstråk såväl som hållplatsläge för kollektivtrafik finns i nära anslutning. Det senare gäller särskilt om torgets läge är mindre centralt.

Om platsen eller torget i normala fall används till parkering kan det vara nödvändigt att parkeringsplatser tas bort tillfälligt.

Framkomlighet

Räddningstjänst ska ha möjlighet till framkomlighet och uppställning på platsen även under tiden som sommartorget genomförs. Vid varje förslag till nytt sommartorg ska de föreslagna åtgärderna stämmas av med Räddningstjänst Syd. Hänsyn behöver tas till exempelvis framkomlighet och uppställning av höjdfordon.

Behovet av tillgänglighet för leveranser och angöring på platsen bör vara litet, eller sådant att det kan styras till vissa tider på dygnet.

Markupplåtelse

Intresse ska finnas från fastighetsägare, verksamheter, boende eller andra malmöbor att befolka ett sommartorg och fylla det med innehåll. På ett sommartorg ska pas plats och möjligheter att upplåta mark för såväl uteserveringar, varuexponering och marknader, som för boendeaktiviteter och föreningsliv.

Hur sommartorg?

Kategorier av sommartorg



Sommartorgen kan ha två huvudsakliga inriktningar, med fokus antingen på uteserveringar eller på olika typer av aktiviteter, men en kombination av dessa är också möjlig.

SERVERINGSTORG

Det dominerande inslaget på serveringstorg är just uteserveringarna. Serveringstorg passar på platser med ett befintligt utbud av restauranger och caféer och där intresse finns hos verksamheterna att utöka sina uteserveringar. Serveringstorg kan bidra till stadsmiljön genom ökat folkliv.

Även om serveringar dominerar denna typ av sommartorg ska platsen rymma en del som riktar sig även mot dem som inte är gäster på uteserveringarna. Denna del ska vara tydligt gestaltad med växtlighet och möblemang som skapar rumslighet.



AKTIVITETSTORG

Aktiviteter kan vara allt från konstutställningar och kulturarrangemang till lek och idrottsaktiviteter. Gemensamt för samtliga aktiviteter är att de är gratis och öppna för alla. Tanken är inte att allt måste rymmas på en och samma plats, utan olika torg kan gärna ges olika karaktär utifrån sitt läge, storlek och engagemanget hos de aktörer som är verksamma vid platsen. Ett aktivitetstorg måste inte vara tydligt programmerat, aktivitet kan också uppstå spontant utifrån en inbjudande gestaltning.

Aktivitetstorg genomförs med fördel på platser där det redan finns etablerade organisationer och intresseföreningar som kan stå för programmering av platsen. Syftet med denna typ av sommartorg är att levandegöra platser även utanför citykärnan.

Om torg och platser i innerstaden vänder sig till hela stadens invånare, så väl som besökare utifrån, skulle denna typ av sommartorg kunna ha en mer lokal förankring och huvudsakligen rikta sig till dem som bor och verkar i området. Innehållet bör först och främst rikta sig mot grupper som generellt sett har svårare för att ta del av innerstadens utbud av aktiviteter och kultur, tex barn och äldre.

Detta är den typ av sommartorg som troligtvis skulle bidra med störst positiv förändring för allmänheten men genomförandet kräver att lokala föreningar och organisationer initierar och genomför själva aktiviteterna.



Planering, samordning och genomförande

Övergripande planering bör samordnas med den för sommargator för att skapa samstämmighet kring utformning och för att de olika gatorna och torgen på bästa sätt ska komplettera varandra. Planeringsprocessen för de enskilda sommartorgen bör övergripande följa årshjulet för genomförandet av sommargator. De torde finnas ekonomiska och tidsmässiga vinster i att de olika projekten för sommargator och sommartorg samordnas.

Beroende på typ av sommartorg kan genomförandeperioden variera. Sommartorg med fokus på uteserveringar bör följa perioden för sommargator, dvs april-oktober, medan aktivitetstorg kan genomföras under en kortare period, anpassad efter torgets innehåll.

Sommartorgen, oberoende av inriktning, bör utvärderas efter var genomförd säsong för att justering av innehåll och genomförande ska kunna förbättras till kommande år.



* Etablering och avetablering för serveringstorg. Kan komma att senareläggas, respektive tidigareläggas om aktivitetstorg

SERVERINGSTORG

Vid genomförandet av denna typ av sommartorg är verksamheternas, då främst restaurangernas, engagemang centralt, då det är de som ansvarar för tillståndsansökan och bekostandet av de faciliteter som krävs för tillstånd till uteserveringar. Det är en fördel om projektet har potential att kunna bedrivas på samma plats flera år i följd, så att det finns incitament för verksamheterna att investera.

Om viljan och engagemanget finns hos verksamheterna är denna typ av sommartorg relativt enkla att genomföra ur stadens perspektiv, beroende på hur omfattande trafikreglering som måste till för att möjliggöra genomförandet. Staden bidrar med eventuell trafikreglering samt kompletterande miljöskapande inslag så som möbler och växtlighet.

AKTIVITETSTORG

Tanken med aktivitetstorg är att det är lokala föreningar, intresseorganisationer eller liknande, som initierar programmeringen av platsen och driver aktiviteterna. Stadens uppgift är att stötta i idéarbetet och bidra med samordning för att underlätta genomförandet. Staden tillhandahåller den möblering som krävs för att aktiviteterna ska kunna genomföras och för att skapa en vacker och välkomnande miljö.

Vissa typer av aktiviteter, där till exempel material eller utrustning lånas ut kan kräva bemanning. Torgvärdar kan vara ett sätt att göra ett sommartorg välkomnande och tryggt, samtidigt som det skapar möjlighet till sommarjobb för skolungdomar. Eventuell bemanning av denna typ sker via organisationerna på platsen.

Jämte stående gratisaktiviteter skulle tillfälliga arrangemang kunna genomföras som lockar besökare från andra delar av staden. Planeringen av aktivitetstorg bör ske i dialog med de delar av stadens förvaltningar som arbetar med arrangemang och evenemang.

Aktivitetstorg skulle med fördel kunna flytta till nya platser var sommar för att komma fler delar av staden till dels.

Kommunikation

SYFTE OCH MÅL

- Malmöbor ska känna till sommartorgen och vilja ta sig dit.
- Verksamheter och boende kring ett specifikt torg ska känna till varför det är ett sommartorg och uppleva att projektet ger dem mervärde.
- Andra kommuner/intressenter ska känna till projektet och vilja veta mer.
- Möjligheten att komma med förslag på nya sommartorg ska kommuniceras.

KANALER

- Information ska finnas på malmös hemsida och samordnas med informationen för sommargator.
- Social media: Dialog, information samt marknadsföring om sommartorgen görs i Malmö stads sociala medier.
- Skyltar: Infoskyltar sätts ut när ett sommartorg etableras, där det är tydligt att

avsändaren är Malmö stad.

- Lokal media och fackpress: Ett pressmeddelande skickas ut i samband med invigning.
- Infobrev: Infobrev skickas ut till verksamheter och boende vid sommartorg.

ÅRLIGA AKTIVITETER

Januari-mars:

- Skicka ut infobrev till boende vid torgen.

April:

- Invigning tillsammans med berörda verksamheter på minst ett av torgen (om flera)
- Pressmeddelande före invigningen
- Marknadsföring i sociala medier.

Augusti-september:

- Utvärdering av pågående sommartorg.

Oktober-december:

- Möten med verksamheterna vid sommartorget. Vad har de för förväntningar? Hur kan vi jobba tillsammans?

Trafik: reglering och utformning

Till skillnad från sommargatorna torde behovet av trafikreglering vara generellt sett mindre, då i huvudsak platser utan korsande trafik väljs ut. Utformningen av ett sommartorg bör ta hänsyn till behovet av leveranser till verksamheter vid torget och erbjuda yta för uppställning vid lastning och lossning. Om möjligt bör leveranserna styras till att ske under särskilda tider för att sommartorget ska fungera bra. Reglering på sommartorg ska alltid anpassas efter den specifika platsens förutsättningar och de behov som finns just där.

I de fall parkeringsplatser måste tas i anspråk för att rymma ett sommartorg ska en parkeringsutredning genomföras. Det är också viktigt att göra en översyn av behovet av cykelparkering, vilket kan tänkas öka om fler har torget som målpunkt.

Tillgänglighet

Ett sommartorg är till för alla. Det är därför viktigt att det utformas så att det är tillgängligt för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. En översyn av bland annat ledstråk, kantstenssänkningar och av att det finns tillräckligt med utrymme för människor som använder rullstol ska göras. Även anpassningar av de möbler som används kan behövas.

Utformningen av uteserveringarna på ett sommartorg ska följa "Riktlinjer för uteserveringar i Malmö" för att en god tillgänglighet ska säkerställas. I val och utformandet av olika aktiviteter ska tillgänglighetsperspektivet vägleda och säkerställa att åtminstone delar av innehållet är anpassat till personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Gestaltning

Sommartorget gestaltning ska vara tydlig; det ska vara enkelt att åtskilja dess tillfälliga karaktär från andra torg i staden. Gestaltningen bör samordnas med och i huvuddrag följa den för sommargator för att förtydliga släktskapet dem emellan och för att skapa en mindre rörig helhetsbild.

MÖBLERING

Sommartorgens grundläggande möblering följer den för sommargatorna och ska vara robust och hållfast så att den kan användas under ett flertal år. Informativa skyltar välkomnar besökarna och är en viktig del i att förtydliga konceptet sommartorg för såväl malmöbor som besökare utifrån. Sittplatser med bord är viktiga.



VEGETATION

Sommartorgen ska upplevas som gröna oaser. Hur man väljer att arbeta med grönskan behöver anpassas efter platsens förutsättningar, men följer utformningsprincipen för stommargatorna med corténkär i olika former och storlekar. Träd i urnor är ett strukturbildande inslag som skapar rumslighet med hjälp av grönska.

Sommarblommor är också ett återkommande inslag och valet av växter utgår från temat för årets blomsterprogram.

FÄRGER OCH MATERIAL

Färgsättning och material på ett sommartorg ska signalera att platsen är en återkommande, grön oas. Återkommande grundmaterial är cortén och furuträ.

Beroende på typ av torg och innehåll kompletteras sommartorget med ytterligare en eller flera färger. Dessa kan med fördel stämma överens med årets tema för blomsterprogrammet.



KONST

Sommartorgens tillfälliga karaktär kan fungera bra tillsammans med spännande konst.

BELYSNING

På ett sommartorg ska det finnas en god och trygghetsskapande belysning. Utöver den ordinarie torgbelysningen kan någon extra rumsbildande belysning behöva tillföras platsen. Eftersom sommartorgen bara är igång under årets ljusa månader ska dock inte en allt för stor del av budgeten läggas på ljussättningen av platsen.



Markupplåtelse

När ett sommartorg beslutats i nämnden informeras berörda verksamheter vid torget om möjligheter gällande markupplåtelser. Malmö stads vanliga taxor för markupplåtelser gäller även på ett sommartorg. Polistillstånd krävs även för dessa upplåtelser.

Drift och underhåll

Ett sommartorg kräver extra drift och underhållsinsatser för att det ska vara rent, snyggt och inbjudande hela säsongen. All möblering ska klotterskyddas i samband med etableringen, och extra papperskorgar kan behöva sättas ut. Det kan även bli aktuellt med extra städning. Detta stäms av med ansvarig person på fastighets- och gatukontoret innan etablering.

Etablering och avetablering

När sommartorg etableras bör eventuella anslutande gatusträckor stängas av helt om det bedöms som nödvändigt för att skapa en god arbetsmiljö vid etableringen av såväl den allmänna möbleringen som av eventuella uteserveringar. För att få ett fungerande sommartorg direkt efter att etableringen är klar, är det mycket viktigt att eventuella uteserveringar på torget etableras samtidigt som övrig möblering och skyltning.

Under vinterhalvåret återgår torget eller platsen till sin vanliga utformning och trafikreglering. Träd i urnor kan dock med fördel behållas på platsen, men bör då placeras i grupper på sådant vis att de samspelar med platsen.

Om projektet blir större och omfattar fler torg kan speciella lagringsplatser för vinterförvaring av möbler med mera behöva hyras.

Övervakning av trafikregler

Då platser för sommartorg huvudsakligen väljs utifrån att de redan från början är fredade från trafik torde behovet av övervakning vara litet. Då reglering trots detta är nödvändig informerar under våren ansvarig för trafikreglering på fastighets- och gatukontoret polisen och Parkeringsövervakning i Malmö AB om årets sommartorg. Detta görs i samband med återkommande policymöten, för att de ska vara förberedda på förändringarna och på att åtgärder kan komma att behövas.

Budget och politiska beslut

En budget för sommartorg avsätts varje år i fastighets- och gatukontorets driftsbudget och beslutas av teknisk nämnd.

Tekniska nämndens trafikutskott tar årligen beslut om nya eller förnyade sommartorg. Det är en fördel om beslut gällande ett specifikt sommartorg redan från början tas för en treårsperiod, för att verksamheter och andra intressenter ska ha möjlighet att investera i t.ex. uteserveringar eller på andra sätt engagera sig i platsen.



FASTIGHETS- OCH GATUKONTORET
205 80 Malmö, Telefon 040-34 10 00
www.malmo.se